

วัฒนธรรมสีเขียวเพื่อจริยธรรมผ่านสื่อภาพยนตร์สารคดี

GREEN CULTURE FOR ETHICS THROUGH DOCUMENTARY FILMS

วรรณวรรณ ตั้งเจริญ / WONWAROON TUNGCHAROEN

นิสิตปริญญาเอก สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DOCTORAL OF ARTS CANDIDATE IN ART AND CULTURE RESEARCH FACULTY
OF FINE ARTS SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

อำนาจ เย็นสบาย / AMNARD YENSABYE

วิรุณ ตั้งเจริญ / WIROON TUNGCHAROEN

สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง / SATHIT TIMWATTANABANTERNG

ART AND CULTURE RESEARCH FACULTY OF FINE ARTS

SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายสองประการ คือ ประการแรก หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดของภาพยนตร์สารคดีนานาชาติกับบริบททางวัฒนธรรมสีเขียว และประการที่สอง เพื่อได้ความคิดรวบยอดและเนื้อหาสาระของวิถีทางวัฒนธรรมสีเขียวเพื่อจริยธรรมสู่ความยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ภาพยนตร์สารคดีจากหลายประเทศ จำนวน 24 เรื่อง ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับสากล โดยศึกษารอบสาระความคิดของภาพยนตร์สารคดี ผ่านการวิเคราะห์ 5 ประเด็น ได้แก่ มนุษย์ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และจริยธรรม เพื่อนำไปสู่วิถีทางวัฒนธรรมสีเขียวอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดรวบยอดของภาพยนตร์สารคดีนานาชาติมีความสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมสีเขียว ด้วยเนื้อหาสาระที่ผู้กำกับนำเสนอต่อผู้รับชมทั้งประเด็นปัญหาและผลกระทบในมุมมองที่เกื้อหนุนกับมนุษย์ สังคม และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จากการขาดความสมดุลทางธรรมชาติ การรักษาสมดุลทางธรรมชาติ เริ่มจากการรักษาความสมดุลที่มาจากภายในตัวมนุษย์ สังคมโลกกำลังเกิดความเปลี่ยนแปลงและแบ่งแยกมากมาย ที่มาจากค่านิยมในกระแสหลัก บริโภคนิยมและระบบทุนนิยม ห่างไกลจากความปกติธรรมดา มนุษย์ถูกนำพาไปสู่การเป็นกลไกขับเคลื่อนให้กับการเติบโตทางการบริโภควัตถุนิยม และเชื่อมั่นยึดติดกับวัตถุมากขึ้น ศักยภาพที่สร้างสรรค์หลายด้านของมนุษย์ถูกบดบังและลดทอนลง ความอดทนพยายามต่ำลง ความมีกตัญญูจางหายไปรอบคอบมากขึ้น กระแสความรวดเร็วทำให้มนุษย์ขาดสติ กระแสวัตถุนิยมบริโภคนิยมและกระแสการแข่งขันทางธุรกิจอุตสาหกรรม นำไปสู่การล่อลวง ยั่วเย้า ให้มนุษย์กลุ่มหนึ่งลุ่มหลงในการสร้างผลกำไร กอบโกยทรัพยากร

การดิ้นรนแข่งขันมากมายเกิดขึ้นบ่อยครั้งด้วยการโกหกบิดเบือน การแข่งขันต่อสู้ดิ้นรนนำไปสู่สงครามทาง

เศรษฐกิจในหลายที่ทั่วโลก สภาวะดังกล่าวจึงขาดเสถียรภาพในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ยังส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงและปลอดภัย จนนำไปสู่ปัญหามากมายที่กระทบต่อมนุษยสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากความรู้สึกนึกคิดและการกระทำที่นำไปสู่การแบ่งแยกมนุษย์ออกจากกัน การแบ่งแยกทางสังคม และการแบ่งแยกของรัฐบาล จากการมุ่งสร้างมูลค่าของเงิน สิ่งเหล่านี้ไม่อาจสร้างความยั่งยืนให้กับมนุษยชาติได้ตราบดีที่เสถียรภาพทางการเงินยังคงเป็นแค่การขายฝัน สมการการเงินอาจถูกคิดใหม่ โดยมุ่งเน้นที่ความจริงใจ สุจริตใจ เมตตาอาทร และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยไม่มุ่งหวังกอบโกยผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มมากขึ้น มนุษย์กำลังเจอปัญหาการเป็นทาสที่สาหัสกว่าที่เคยเป็นมา ขาดซึ่งอิสรภาพในการดำรงชีพที่หลากหลายอย่างมีความสุขร่วมกันด้วยความยั่งยืน เพราะการโน้มน้าวสู่ความสมบูรณ์แบบด้วยวิถีเส้นตรง คิดและกระทำไปสู่ความตายดั้น ขาดการรับรู้ถึงความงดงามทางธรรมชาติ ที่ความหลากหลายดำรงอยู่และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ระบบนิเวศน์ถูกทำลายลง ความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิตของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น

วิถีทางในการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน คือ การมุ่งแก้ปัญหาจากภายในมนุษย์เป็นลำดับแรก โดยมีธรรมชาติเป็นแรงขับเคลื่อนบันดาลใจ ให้เกิดการรับรู้ที่ตีความ มีสติและสมาธิ สำนึกต่อคุณค่าและความสัมพันธ์ของทุกชีวิต วัฒนธรรมสีเขียวมีจุดร่วมกับหลักจริยธรรม ในเรื่องของจิตใจ ความรู้สึก ความจริง มนุษย์ ชีวิต ความงาม ความพอดี ความเกื้อกูล รับผิดชอบ ธรรมะ และความยั่งยืน วัฒนธรรมสีเขียวสามารถนำพามนุษย์สู่ความมีภราดรภาพในชุมชนและสังคม ลดปัญหาความขัดแย้งโดยการสร้างความสมดุลให้กับการรับรู้ของมนุษย์ที่ส่งผลต่อจิตใจ ก่อเกิดสำนึกและการร่วมกระทำที่นำไปสู่ความปกติสุขร่วมกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์หรือมนุษย์กับธรรมชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมสีเขียว จริยธรรม ภาพยนตร์สารคดี

Abstract

This research has two objectives, which firstly is to obtain relationship between concept of international documentary films and context of green culture; and secondly is to derive the concept and substance to promote ethics. Sample group of studying are 24 documentary films from several countries receiving the 1st international awards. The research was processed in context scope of the concept of documentary film and analyzed into 5 criteria namely human, society, art and culture, environment and ethics. The analysis is being collaborated with context of green culture and ethics so as to cultivate ethics into course of green culture.

According to the studying context of documentaries, it is found out that the issues of the problem and its wide effect that related to nature and ethics have enabled us to see vision and acknowledgement that every life compliments to each other both in public and individual. The complimentary of living being in accordance with characteristic of ecological system leads to balance of physical and thinking, concrete and abstract, behavior and mind; which is the foundation of ethics for sustainable of mutual living.

Result of the research is revealed that conflicts being happened many times around the world were arisen from unbalancing of nature. Balancing the nature starts from balancing the inner of human self. World society is changing and discriminating so much resulted from major trend of societal values namely consumerism and capitalism that brought human away from being normal. Human being has become mechanism of propelling the growth of consumerism and adhered with consuming much more than it should be. Consequently, potentiality of creativeness of human is clouded and deteriorated; lessen patience and endeavor, and increasing recklessness and sloppily in human behavior. Trend of expedience makes human lack of consciousness. Consumerism and industrial business competition trends have misled and tempted some human being into accumulating profit and grasping natural resources for their own advantages. Striving of competition happens more often in term of deceiving and distorting which leads to economic war in many places around the world. This kind of situation causes many problems to human, society, culture and natural environment.

All problems are arising from emotion and action that discriminate human from each other. Social classification and differentiating of world fraction by adding value of money cannot make any sustainability to humankind as long as stability of financial situation is merely marketing of illusion. New system of finance may be created with the objective of sincerity, honesty, compassion and generosity without projecting at grasping benefit for only their own group. Human being is facing with being slavery more than ever and is

depriving of freedom in earning their lives for sustainable happiness. Straightforward idea of perfectionism in thinking and action without acknowledging and appreciating value and beauty of nature enhancing diversity of living and supporting each others, and deteriorating of ecological have made unstableness of human lives much more than ever.

Result of the research found out that solution of solving the problems should correct human being as the first priority by applying nature as inspiration that will enhance ethical acknowledgement with mindfulness and concentration together with realizing value and relationship of all living beings. Green culture shares the same aim with ethical behavior of mind, emotion, and truthfulness of human, lives, beauty, sufficiency, supporting, responsibility, morals and sustainability. Green culture can lead human to solidarity of community and society including lessen conflict by creating balance to human acknowledgement that can effect human mind and initiate consciousness, mutual action enhancing peace and happiness in human living or human and nature

Keywords : Green Culture, Ethics, Documentary Films

บทนำ

การพยายามเอาชนะธรรมชาติของมนุษย์เริ่มส่งผลกระทบต่อเห็นในระยะยาวมากขึ้น เมื่อโลกซึ่งเปรียบได้กับบ้านหลังแรกที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ทุกคน ทุกชนชาติ และทุกอารยธรรม โลกสภาพกำลังพยายามสื่อสารและเตือนภัยถึงผลที่เกิดขึ้นและกำลังจะเกิดขึ้น จากการกระทำของมนุษย์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการช่วงชิงอำนาจ ความเอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ มักง่าย หรือเสรีภาพที่ไม่คำนึงถึงสิทธิและประโยชน์ส่วนรวม สิ่งเหล่านี้ล้วนนำไปสู่หายนะ ซึ่งเกิดจากการแบ่งแยกทางอำนาจและเศรษฐกิจของชนชาติทั้งสิ้น การแบ่งแยกเหล่านี้นำไปสู่ความไม่มีความมั่นคง (เจมส์ ฟูลเลอร์. 2554: 111 – 220) และความไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสิ่งมีชีวิต เพียงเพื่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในระบบทุนบริโภคนิยม

วัฒนธรรมสีเขียวได้นำเสนอถึงความเสมอภาคของสิ่งมีชีวิตทุกตัวตนที่ต้องร่วมรับผิดชอบ โดยลดความขัดแย้งของแนวความคิด ระหว่างศาสนาและความเจริญทางวัตถุ ที่นำทุกคนไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อคำว่า ผลกำไร เป็นตัวตั้ง กระบวนการวิทยาศาสตร์เพียงลำพังก็ไม่ใช่วิถีที่สมบูรณ์ หากขาดการพัฒนาทางด้านจิตใจ ศิลปะและความดีงามจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในการขัดเกลาจิตใจให้เกิดความงดงาม (ถนอม ชากัดดี. 2558: 17) การตระหนักถึงคำว่า “เรา” หรือโลกใบนี้ มากกว่าตัวตน จะทำให้เกิดความไม่แบ่งแยกด้วยจิตใจที่คับแคบ ดังเช่นที่องค์กรทะเลาะที่ 14 แห่งริเบต ได้กล่าวไว้ว่า “หากเราเอาใจใส่ต่อสิทธิผู้อื่น ประโยชน์ของผู้อื่นให้มากขึ้น ที่สุดแล้วทุกคนก็จะได้รับผลประโยชน์” (ราจีฟ เมโรธา. 2548 : 21)

ภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม ที่มาพร้อมกับการแสวงหาอาณานิคมของจักรวรรดิ ส่งผลสืบเนื่องอย่างมหาศาลต่อหลายประเทศ ทั้งทางที่พัฒนาขึ้นบางกลุ่ม และด้อยลงใน

ส่วนใหญ่ไปพร้อม ๆ กัน ภายหลังช่วงสงครามเย็นระหว่างมหาอำนาจใหญ่ 2 ขั้ว ได้เกิดการแสวงหาอำนาจรูปแบบใหม่ด้วยวัตถุและเงิน ระบบธุรกิจมุ่งเน้นเติบโตด้วยการแสวงหาผลกำไรอย่างเร่งรีบฉาบฉวยโดยไม่รอบคอบ (Harper, Charles L. 2001: 267) ขาดจิตสำนึกสาธารณะและมโนธรรม การตลาด การโฆษณา และบริษัทประชาสัมพันธ์จำนวนมาก เป็นเครื่องมือของนักกอบโกยในกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงนักการเมืองบางคน ใช้โจมตีและสร้างกระแสนิยมเพื่อการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ของตนเองและพรรคพวก มนุษยชาติหลายกลุ่มกำลังแก้ปัญหาเพื่อความยั่งยืน แต่หากเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือเฉพาะกลุ่ม สิ่งเหล่านั้นไม่ใช่การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

พฤติกรรมที่ขาดจริยธรรมและจิตสำนึกที่ดี ได้เป็นบ่อเกิดของความเห็นแก่ตัว การหาเลี้ยงชีพในสังคมที่เร่งรีบที่ต้องแข่งขันกับเวลา เพื่อสร้างรายได้ให้มากกว่าคู่แข่ง อดมั่งอวดมี เกินความพอดี ยึดติดกับการบริโภคภาพลักษณ์ภายนอก ฟุ้งเฟ้อ ไม่จำเป็น (ธเนศ วงศ์ยานนาวา. 2558: 16 – 92) พยายามเติมเต็มในสิ่งที่ไม่สามารถจะเติมเต็มได้ แสวงหาการสร้างชื่อเสียงระบุตัวตนในสังคมโลกอย่างเร่งรีบ เอาเป็นเอาตาย ด้วยปริมาณ ขาดคุณค่า ขาดคุณภาพ และขาดความประณีต จนในที่สุดนำไปสู่ความผิดพลาดที่แก้ไขได้บ้างบางส่วนหรืออาจแก้ไขไม่ได้ตลอดไป การด่วนตัดสินใจโดยไม่ผ่านการไตร่ตรองถึงคุณค่าทางจริยธรรมหรือผลกระทบที่จะตามมา สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุหลักของการเกิดปัญหาในสังคมปัจจุบันมากมาย

วัฒนธรรมสีเขียวจึงเข้ามามีบทบาทในวงกว้างอย่างเริ่มเห็นเป็นนามธรรมและรูปธรรมมากขึ้น ในปัจจุบันอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และเล็กยังคงดำเนินอยู่ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น หากแต่ยังมีกลุ่มที่หันทิศทางการใช้ชีวิตไปสู่การผลิตสร้างสรรค์และกินอยู่ด้วยตนเอง ด้วยความพอเพียง (Wikipedia. 2011a: ออนไลน์) ลดการสิ้นเปลืองพลังงานและลดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมระยะยาว หากสารเคมีตกค้างและมลพิษเปรียบได้กับสีดำ สีเขียวก็จะเป็นทางเลือกที่นำไปสู่ลักษณะร่วมของความเป็นธรรมชาติ ความมีชีวิตชีวา และความยั่งยืนของโลกใบนี้ร่วมกัน จุดร่วมของวัฒนธรรมสีเขียวคือ ส่วนร่วมของมนุษย์ทุกคนและมีความเป็นสากล (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2556: สัมภาษณ์) ไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงเท่านั้น

ภาพยนตร์สารคดีนานาชาติที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากคณะกรรมการและการลงมติของผู้ชม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ นำเสนอสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ด้วยประสบการณ์ตรงของผู้กำกับที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์หรือประเด็นต่างๆ ที่นำเสนอ มีส่วนร่วมของงานวิจัย สืบค้นเพื่อให้ได้หลักฐานข้อมูลความจริงที่เกิดขึ้นจริง จากหลากหลายมุม ไม่มีองค์ประกอบของนักแสดงที่สวมบทบาทจากเรื่องที่แต่งขึ้น เช่นนวนิยาย เป็นต้น ตรงข้ามกับจุดมุ่งหมายและกระบวนการของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ทางธุรกิจที่มีการสนับสนุนจากแหล่งทุน ที่มีเครื่องมือทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์เพื่อความมุ่งหมายสร้างผลกำไรไปพร้อมกับปริมาณของการสร้างกระแสบริโภคเป็นหลัก จุดมุ่งหมายจึงต่างจากภาพยนตร์สารคดีที่มีลักษณะเฉพาะสูง อันเนื่องมาจากประสบการณ์ตรงหลักเหนือความคาดเดาของกระแส และมีความน่าเชื่อถือจากหลักฐาน โดยมีส่วนร่วมเชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นจากคุณค่าของเนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์ จริยธรรม ศิลปะ และความงาม

ทางสุนทรีย์เป็นหลัก

วัตถุประสงค์

1. หาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดของภาพยนตร์สารคดีนานาชาติกับบริบททางวัฒนธรรมสีเขียว
2. เพื่อได้ความคิดรวบยอดและเนื้อหาสาระของวิถีทางวัฒนธรรมสีเขียวเพื่อจริยธรรมสู่ความยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหากรอบแนวคิดจาก 2 ส่วน เพื่อนำมาบูรณาการร่วมกัน คือ กรอบแนวคิดจากความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมสีเขียวกับจริยธรรม และกรอบแนวคิดจากผลงานภาพยนตร์สารคดี โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพทุติยภูมิจากหลายสาขา ศิลปกรรมศาสตร์ มนุษยวิทยา สังคมวิทยา ปรัชญาตะวันตก และปรัชญาตะวันออก โดยข้อมูลที่ได้มาจากการ สัมภาษณ์ เอกสาร ตำรา และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ศึกษาบริบททางวัฒนธรรมสีเขียวร่วมกับจริยธรรม และนำไปประมวลวิเคราะห์
2. จากข้อมูลทุติยภูมิที่ได้รับรวบรวมและได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการแบ่งประเด็นของการศึกษาวิเคราะห์เป็น 5 ประเด็น มนุษย์ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และจริยธรรม
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ด้วยการแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นลำดับสุดท้าย โดยภาพยนตร์สารคดีที่นำมาศึกษามี 2 ประเภทของรางวัลชนะเลิศ ส่วนแรกเป็นรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งจากคณะกรรมการ และอีกส่วนมาจากรางวัลชนะเลิศอันดับหนึ่งจากผลการให้คะแนนจากผู้ชมจำนวนมาก
4. เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพปฐมภูมิจากวิธีตี ตี ผลงานภาพยนตร์สารคดี 24 เรื่อง ร่วมกับการเก็บข้อมูลบทสัมภาษณ์ผู้กำกับจากเอกสารและคลิปวิดีโอบนอินเทอร์เน็ต โดยนำมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามส่วน (Data Triangulation) จากแหล่งที่มาและช่วงเวลาที่แตกต่างกัน และการตรวจสอบแบบสามส่วน ด้วยวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) จากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ของตำราเอกสารที่ต่างกัน บทสัมภาษณ์ และการสังเกต ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในการนำไปใช้
5. วิเคราะห์เนื้อหาสาระภายใน (Intrinsic Analysis) ภาพยนตร์สารคดีและกรอบความคิดของผู้กำกับในแต่ละเรื่อง

โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิร่วมในการวิเคราะห์

6. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาสาระทั้ง 24 เรื่อง มาบูรณาการร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ และสรุปถึงกรอบความคิดและวิถีปฏิบัติภายใต้บริบทวัฒนธรรมสีเขียว

ผลการวิจัย

กรอบแนวคิดของภาพยนตร์สารคตินานาชาติที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมจากคณะกรรมการ และจากการลงคะแนนเสียงของผู้รับชมแสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากภายในตัวมนุษย์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากภายนอกที่มาจากสังคม ธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงผลกระทบจากการเมือง สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบสภาวะและสภาพของความเป็นมนุษย์ โดยตรงและทางอ้อมกับความรู้สึกนึกคิด ความเป็นอยู่ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ ผลกระทบดังกล่าวส่งผลต่อชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมชาติ และวัฒนธรรมเดิม ในระยะยาว ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาสาระจากข้อมูลทุติยภูมิที่ผู้วิจัยได้

รวบรวมไว้ และปัญหาที่รับรู้ได้มากมายเหล่านั้น มีความขัดแย้งกับความหมายและกระบวนการทางวัฒนธรรมสีเขียวที่สามารถนำไปสู่ความยั่งยืนได้ นอกจากผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้นในหลายๆประเทศ ภาพยนตร์สารคดีทุกเรื่องที่ถูกวิจัยได้นำมาศึกษา มีการแสดงให้เห็นมิติของคุณค่าทางจริยธรรม ซึ่งผู้รับชมสามารถรับรู้และตระหนักได้ในระดับของความเข้มข้นทางเนื้อหาสาระ ที่มีส่วนร่วมอยู่ในประเด็นของมนุษย์ สังคม ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแต่ละเรื่องจะมีการนำเสนอมุมมอง ข้อคิด หรือแนวทางในการแก้ปัญหาไปพร้อมกับการแสดงปัญหาให้ผู้รับชมตระหนักรู้ว่า ประเด็นมนุษย์คือประเด็นสำคัญที่มีส่วนร่วมกับประเด็นสังคมและประเด็นจริยธรรม มนุษย์สามารถเป็นผู้สร้างสรรค์คุณค่าให้กับมนุษย์ด้วยกันเอง สังคม ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจริยธรรม ในขณะที่มนุษย์อีกกลุ่มเป็นผู้ทำลาย ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์สารคดีร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ แสดงให้เห็นน้ำหนักของ 5 ประเด็นในภาพยนตร์สารคดีแต่ละเรื่องตามตารางด้านล่างนี้

	มนุษย์	สังคม	ศิลปวัฒนธรรม	สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ	จริยธรรม
เรื่องที่ 1. อารัง (Arirang)	■	■		■	■
เรื่องที่ 2. กล้วยหรือความบ้า (bananas!*)	■	■		■	■
เรื่องที่ 3. บิ๊กบอยกอนานานา (Big Boys Gone Bananas!)	■	■	■		■
เรื่องที่ 4. ซ่อมบ้านครั้งใหญ่ (The Big Fix)	■	■		■	■
เรื่องที่ 5. โคลอมเบียนอส (Colombianos)	■	■			■
เรื่องที่ 6. ครอบครัว (Familia)	■	■			■
เรื่องที่ 7. ชีวิตที่ดี (The Good Life)	■	■			■
เรื่องที่ 8. ภูเขาสุดท้าย (The Last Mountain)	■	■		■	■
เรื่องที่ 9. เลวี่อาธาน หรือเลวี่อาธาน (Leviathan)	■	■		■	■
เรื่องที่ 10. ชีวิตเพื่อการขาย (Life for Sale)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 11. มนุษย์บนเส้นลวด (Man on Wire)	■	■			■
เรื่องที่ 12. ยุคของพวกเขา (our generation)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 13. โครงการนิม (Project Nim)	■	■		■	■
เรื่องที่ 14. ค้นหาซูการ์แมน (Searching for Sugarman)	■	■	■		■
เรื่องที่ 15. กฎหมายในส่วนประกอบเหล่านี้ (The Law in these parts)	■	■			■
เรื่องที่ 16. แผนลับหลอดไฟ (The Light Bulb Conspiracy)	■	■		■	■
เรื่องที่ 17. สถานที่ที่เล็กที่สุด (The Tiniest Place)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 18. ปากของหมาป่า หรือขอให้ออก (La bocca del lupo หรือ The Mouth of the Wolf)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 19. ที่นั่นครั้งหนึ่งเคยเป็นเกาะ (There once was an Island)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 20. เวสต์แลนด์ (Waste Land)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 21. วอร์เทอร์ ชิลเดรน (Water Children)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 22. ความรุ่งโรจน์ของโสเภณี (Whores' Glory)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 23. หนักงานหนักเล่น (Work Hard Play Hard)	■	■	■	■	■
เรื่องที่ 24. คีโม (Chemia / Chemo)	■	■		■	■

ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงที่มาของวิถีทางในการแก้ปัญหา จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์สารคดี 24 เรื่อง

ที่มา : แผนภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2559

สรุปและอภิปรายผล

ความคิดรวบยอดของผู้กำกับผลงานสารคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในระดับนานาชาติ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระของ 5 ประเด็น ซึ่งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบและปัญหามากมายในหลายด้านที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ ทั้งความเสื่อมโทรมของชุมชน ผลกระทบกับวัฒนธรรมเดิมที่ดำรงอยู่ แนวโน้มของการดำเนินไปของสังคม สภาพจิตใจของมนุษย์ และปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากที่เป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการคิดและการกระทำของมนุษย์ทั้งสิ้น มนุษย์ต่างสร้างความแบ่งแยกต่อกัน ขาดสำนึกของความเกื้อกูลเมตตาอาทรต่อกัน นำไปสู่การทำลายความสมดุลทางธรรมชาติ ที่ไม่ใช่แต่กายภาพที่มองเห็นสัมผัสได้ แต่ยังส่งผลกระทบต่อความสมดุลของสภาพจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดภายในตัวของพวกเขาก็

ความเห็นแก่ตัวและความมุ่งกอบโกยผลกำไร ของบริษัทธุรกิจอุตสาหกรรมข้ามชาติ นำไปสู่การขาดความรอบคอบต่อส่วนรวม สร้างผลกระทบในวงกว้างระยะยาว ต่อสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติ และมนุษย์ การผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก นำไปสู่ความสิ้นเปลืองและทดแทนไม่ได้ จึงเป็นการทำลายความสมดุลของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต ผลกระทบมากมายเกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจในการแก้ปัญหา อันเนื่องจากการแข่งขันกันสร้างรายได้ ความอยู่รอดของบริษัทอุตสาหกรรม จากการมุ่งกอบโกยจากทรัพยากรทางธรรมชาติ จึงขัดแย้งสวนทางกับความอยู่รอดของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในระยะยาว ความสุขที่ฉาบฉวยของมนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สวนทางกับความสุขที่ยั่งยืนของมนุษย์ส่วนรวม

ธรรมชาติและจริยธรรมมีความสัมพันธ์ต่อกัน กฎธรรมชาติและระบบนิเวศน์ เป็นจุดกำเนิดของหลักจริยธรรม ที่

ทุกสิ่งมีความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกัน ไม่สามารถแบ่งแยก และให้ความสำคัญมากน้อยกว่ากันได้ เพราะทุกสิ่งในธรรมชาติล้วนเกี่ยวเนื่องการดำรงชีวิตกัน ไม่ว่าสิ่งนั้นจะขนาดเล็กหรือใหญ่ ย่อมสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นกับการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน บทบาทของจริยธรรมมีความสำคัญยิ่งในยุคมัยของความเปลี่ยนแปลงมากมาย ความป่วยไข้ของสังคมเป็นผลรวมจากความป่วยไข้ของมนุษย์ในสังคม

ระบบทุนนิยมกระจายเสรีภาพให้กับมนุษย์ ขัดแย้งกับการรวมศูนย์ทางอำนาจแบบสมัยก่อน ที่มนุษย์ขึ้นตรงต่อส่วนกลาง ขาดเสรีภาพในการคิดและกระทำ เพราะถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบจากการกลุ่มผู้นำ ระบบทุนนิยมจึงเป็นที่นิยม เพราะการพยายามกระจายรายได้ สร้างเสรีภาพในการดำรงชีวิตให้กับมนุษย์ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกลับแสดงให้เห็นว่าระบบทุนนิยมมาถึงจุดที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อการอยู่รอด เมื่อมนุษย์หลีกเลี่ยงจากความกดขี่รูปแบบหนึ่ง มาสู่การกดขี่อีกรูปแบบหนึ่งที่แนบเนียน การกระจายรายได้ให้ทั่วถึงเป็นแค่ความฝัน เพราะผลกำไรรวมศูนย์อยู่ที่เจ้าของหรือกลุ่มบริษัทรายใหญ่ ซึ่งเห็นได้จากบริษัทอุตสาหกรรมข้ามชาติที่เติบโตจากการระดมทุนในตลาดหุ้น มีอิทธิพลส่งผลให้เกิดช่องว่างจากการเอารัดเอาเปรียบ และยิ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และมนุษย์ส่วนรวมในวงกว้างทั่วโลก ผลกระทบจากระบบธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้วัฒนธรรมย่อยและวัฒนธรรมเก่าสูญหายหรือเสื่อมถอยลง ความเป็นอยู่ของชนท้องถิ่นและชาวพื้นเมืองได้รับผลกระทบ ทั้งพื้นที่ทำกินและชนบทประเพณีทางวัฒนธรรมสูญหายลดลง ผลกระทบและปัญหามากมายเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน ไม่มีระบบใดที่นำไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง เพราะผู้นำสังคมหรือผู้นำบริษัทล้วนคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเอง อำนาจจึงเป็นสิ่งล่อลวงและโน้มนำให้เกิดความเห็นแก่ตัวได้

ประเด็นทางจริยธรรมที่มองผ่านกรอบทางธรรมชาติ เพื่อให้ได้จุดร่วมที่นำไปสู่วิถีการปฏิบัติร่วมกันจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ธรรมชาติเป็นการสร้างความแบ่งแยกให้มนุษย์ในระดับหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าแต่ละประเทศยังคงมุ่งหน้าแสวงหาผล

ประโยชน์จากการสร้างผลกำไร และกอบโกยจากทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนจึงต้องเริ่มจากการแก้ปัญหาที่ตัวมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นองค์ประกอบหลักในสังคม พิจารณาใส่ใจทั้งรูปธรรมและนามธรรมภายในจิตใจมนุษย์ และผลกระทบที่สร้างปัญหาจากภายนอก การแก้ไขปัญหามาจากสังคมมีความสำคัญ ไม่สามารถมองข้ามได้ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยในสังคม มีบทบาทและหน้าที่ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์ได้ โดยพิจารณาครอบคลุมถึงครอบครัว การศึกษา บริษัทธุรกิจ และการเมือง

การรับรู้ความดีงามในจิตใจมนุษย์บกพร่อง เพราะมนุษย์ไปมุ่งยึดติดแต่รูปธรรมภายนอกที่เห็น จับต้อง และมีมูลค่า เพียงเพราะมันสามารถนำมาซื้อทุกอย่างได้ แม้แต่ชีวิตของมนุษย์ด้วยกันเอง หากมนุษย์สามารถพิจารณาถึงเบื้องลึกเบื้องหลัง ภายใต้รูปธรรมเหล่านั้นได้ จะสามารถแก้ปัญหาที่ยั่งยืน ที่เกิดขึ้นจากนามธรรมภายในจิตใจได้ ความสุขที่ยั่งยืนเกิดจากนามธรรม ไม่ใช่เกิดจากรูปธรรม เพราะรูปธรรมเป็นทางผ่านไปสู่นามธรรม และนามธรรมก็เป็นจุดกำเนิดของรูปธรรม

กระบวนการทางธรรมชาติไม่เคยเหลือทิ้งขว้างและฟุ่มเฟือย เพราะเป็นกระบวนการที่กำจัดให้หมดไปได้ จากหลายวิถีทางระบบนิเวศน์ สิ่งเหลือทิ้งจากชีวิตหนึ่งเป็นพลังงานให้กับอีกชีวิตหนึ่ง ธรรมชาติจะเผยให้เห็นความงามและความลึกซึ้งที่ซ่อนเร้น สำหรับผู้ที่ใช้เวลาสังเกตและเรียนรู้กับความเป็นธรรมชาติ ในสังคมกระแสหลักที่เร่งรีบจึงทำให้มนุษย์มองข้ามความงามทางธรรมชาติ และขาดการใช้เวลาสังเกตความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมากมาย ธรรมชาติเป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมสีเขียว วัฒนธรรมสีเขียวมีจุดร่วมทางจริยธรรมที่แสดงให้รับรู้ได้ถึงความยั่งยืนในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปิติสุข

จากสาระของงานวิจัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลกระทบและคุณค่าในเชิงคุณภาพของเนื้อหาสาระ จึงสรุปถึงวิถีของการคิดและกระทำตามแนวคิดหลักวัฒนธรรมสีเขียวที่สามารถส่งเสริมจริยธรรมอย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

	เรื่องที่ 1. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 2. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 3. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 4. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 5. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 6. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 7. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 8. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 9. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 10. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 11. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 12. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 13. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 14. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 15. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 16. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 17. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 18. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 19. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 20. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 21. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 22. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 23. ชาติรัก (4.800)	เรื่องที่ 24. ชาติรัก (4.800)
1. ลดปริมาณและเพิ่มคุณภาพ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
2. คุณค่ามากกว่ามูลค่า	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
3. งดงามในจิตใจมากกว่าภาพลักษณ์ภายนอก	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
4. จริยธรรมมากกว่าสวัสดิการเท็จ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
5. สุจริตใจและจริงใจมากกว่าแสร้ง	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
6. เกื้อกูลมากกว่าทำลายซึ่งกันและกัน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
7. อิสระมีชีวิตชีวาดีกว่าบิบบิดับเงิน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
8. เสรีภาพมากกว่าควบคุมหรือบังคับ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
9. รอบคอบมากกว่าความฉาบฉวย	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
10. อดทนพยายามมากกว่าเร่งรีบ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
11. มองเห็นความสำคัญของความธรรมดา	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
12. อยู่กับตัวดีกว่าดิ้นรนสุดโต่ง	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
13. พิจารณาความสำคัญนามธรรมภายใน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
14. อยู่กับความจริงมากกว่าฉีกฉีกฉีก	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
15. เมตตาอาทรมากกว่ามุ่งเอาชนะ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
16. ให้ความสำคัญกับคนมากกว่าตัวร้ายและทำลาย	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
17. คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพวกพ้อง	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
18. ให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์มากกว่าผลประโยชน์	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
19. พิจารณาความสมดุลที่รับได้มากกว่าเห็นใจตัวเดียว	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
20. เคารพกันมากกว่าฮั้วหรือฮั้วกัน	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
21. รับผิดชอบผลกระทบที่ตนเองก่อมากกว่าโยนให้ผู้อื่น	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
22. เลือกสิ่งที่ดีมากกว่าเลือกสิ่งที่ไม่ดี	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
23. ประหยัดเพื่อมากกว่าฟุ้งเฟ้อ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
24. ชีวิตมีความสำคัญกว่าวัตถุ	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●

ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงที่มาของวิถีทางในการแก้ปัญหา จากการวิเคราะห์ภาพยนตร์สารคดี 24 เรื่องที่มา : แผนภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2559

1. ลดปริมาณและเพิ่มคุณภาพ
 2. คุณค่ามากกว่ามูลค่า
 3. จดงามในจิตใจมากกว่าภาพลักษณ์
 4. จริงแท้มากกว่าสร้างความเท็จ
 5. สุจริตใจและจริงใจมากกว่าเสแสร้ง
 6. เกื้อกูลมากกว่าทำลายซึ่งกันและกัน
 7. อิสระมีชีวิตชีวามากกว่าบิบบังคับผืนหน
 8. เสรีภาพมาก่อนการควบคุม
 9. รอบคอบมากกว่าความฉาบฉวย
 10. อดทนพยายามมากกว่าเร่งรีบ
 11. มองเห็นความสำคัญของความธรรมดา
 12. อยู่กับปกติวิสัยมากกว่าสุดโต่ง
 13. พิจารณาความสำคัญนามธรรมภายใน
 14. อยู่กับความเรียบง่ายมากกว่าอีกที่ทึบครึ้ม
 15. เมตตาอาทรมากกว่ามุ่งเอาชนะ
 16. ให้ความสำคัญจุดกำเนิดมากกว่าการทำร้ายและทำลาย
 17. คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพวกพ้อง
 18. ให้ความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น
 19. พิจารณาความสมดุลที่รับรู้ได้มากกว่าที่เห็นจากตัวเลข
 20. เคารพกันมากกว่าย่ำแย่หรือรุกราน
 21. รับผิดชอบผลการกระทำของตนเองมากกว่าโยกให้ผู้อื่น
 22. เลือกสิ่งที่มีทดแทนได้หรือนำกลับมาใช้ใหม่
 23. ประหยัดพอเพียงมากกว่าฟุ่มเฟือย
 24. ชีวิตย่อมสำคัญกว่าวัตถุ
- ธรรมชาติคือความสมดุล การดำรงอยู่ของสรรพสิ่งทางธรรมชาติมาจากความสมดุลที่รับรู้ได้จากความรู้สึก ไม่ใช่ปริมาณที่เท่ากัน เช่น ดินจืดจางมากกว่าชั่วร้าย สงบสุขควรมากกว่าภัยพิบัติ หรือแหล่งอาหารต้องมากกว่าน้ำกลา เป็นต้น การพัฒนาชุมชนและสังคมจึงต้องพิจารณาถึงการพัฒนาจิตสำนึก ให้แยกแยะเห็นถึงความจำเป็นในการรักษาความสมดุล ให้สิ่งสร้างสรรค์ดำรงอยู่ได้มากกว่าการปกป้องความชั่วร้ายที่เสื่อมทราม
- การแก้ปัญหาด้วยวิถีวัฒนธรรมสีเขียว คือ หลักของมนุษย์ที่นำไปสู่การคิดและกระทำโดยไม่แบ่งแยก แต่หลอมรวม เกื้อกูล สร้างการดำรงอยู่ร่วมกันกับทุกชีวิตอย่างยั่งยืน การเปิดใจเรียนรู้หลากหลายด้าน หลากหลายมุมมอง ในสิ่งที่มีคุณค่าต่อการสร้างเสริมสติปัญญา มากกว่าการหยุดอยู่กับความเชื่อที่มาจากมายาคติในสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้านเดียวอย่างลุ่มหลง จะสามารถนำไปสู่ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะ ผิดชอบชั่วดี และนำไปสู่การพัฒนา ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น ชุมชน สังคม และโลกใบนี้ ร่วมกัน
- จากการสังเคราะห์กรอบความคิดและประเด็นในภาพยนตร์สารคดี ในงานวิจัยชิ้นนี้ ทำให้รับรู้ถึงปัจจัยในการช่วยปลูกฝังจริยธรรมให้กับมนุษย์ได้ คือ ความจริง มโนธรรม ความงาม มนุษยธรรม มูลค่าของเงิน และธรรมชาติ
1. ความจริง
 - ความจริงคือสิ่งที่เป็นมาในอดีตหรืออยู่ในปัจจุบัน
 - มนุษย์สามารถรับรู้และเข้าใจคุณค่าของความจริงได้
 - ความจริงคือสิ่งสำคัญและมีคุณค่าต่อการ

ปลูกฝังจริยธรรม

- ความจริงมีความเป็นนามธรรมค่อนข้างสูง
- ปัญหาในตัวมนุษย์เกิดจากปัญหาทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ความจริงภายในคือนามธรรมเกิดขึ้นในมนุษย์

- ความจริงภายในและความเป็นจริงภายนอก นามธรรมภายในและรูปธรรมภายนอก รับรู้และแสดงออก คุณค่าภายในและมูลค่าภายนอก แยกและเปลี่ยน ลึกซึ้งและผิวเผิน หากสามารถแก้ไขความจริงภายในตัวมนุษย์ได้ ย่อมสามารถแก้ปัญหของความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับตัวมนุษย์และสังคมได้

- หลายปัญหาในสังคมมนุษย์ที่มาจากการบิดเบือน โทก ปกปิดซุกซ่อนความเป็นจริงหรือความจริง

- อดีต ลุ่มหลง และความโกรธ คือ ศัตรูที่ทำลายความจริง

- ความจริงสามารถสร้างเสริมความภาคภูมิใจให้กับมนุษย์ได้ เมื่อมนุษย์ภาคภูมิใจในตนเองได้ จะสามารถทำให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อใจในผู้อื่นได้เช่นกัน

2. มโนธรรม คือ คุณค่าภายในที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ทางประสบการณ์ ตั้งแต่ช่วงวัยเด็กเป็นต้นมา เป็นการรับรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม โดยส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์แต่ละคน เช่น การเข้าถึงความรู้สึกทุกข์ยากของผู้อื่นได้ดี ก็ต่อเมื่อได้ประสบกับความรู้สึกทุกข์ยากมาในอดีต เป็นต้น การเข้าถึงมโนธรรมสามารถเกิดขึ้นได้สองวิธี การเข้าถึงมโนธรรมได้อย่างดีจะสามารถเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ตรงต่อตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นได้อย่างดี เมื่อเกิดความเข้าใจที่ดี ย่อมสามารถนำไปสู่การกระทำและแสดงออกที่มาจากความเชื่อ ความเชื่อในลักษณะนี้ มาจากการยึดติดในสิ่งดีงาม จิตใจที่เป็นธรรม เป็นศักยภาพภายในตัวมนุษย์ที่มาจากการรับรู้ ใช้สติคิด และวิเคราะห์ได้อย่างดี จากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นกับตนเอง ส่งผลให้เกิดความสงบสุขและผาสุกร่วมกันในสังคมได้จริง อีกลักษณะหนึ่งของการเข้าถึงมโนธรรม คือ การหยั่งรู้ที่อาจเกิดขึ้นจากการประสบการณ์บางอย่าง ที่ไม่ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เหมือนกันทีเดียว แต่มาจากความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงจากประสบการณ์ทางอ้อมกับประสบการณ์ตรง หรือจากประสบการณ์ตรงที่แตกต่างกัน แต่สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงได้ดี ทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่อาจเกิดขึ้นหรือผลกระทบต่างๆก็ตาม การเข้าถึงมโนธรรมเช่นนี้ หลายครั้งเรียกว่า การหยั่งรู้ ซึ่งเป็นศักยภาพด้านหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องอาศัยความรอบคอบ ถี่ถ้วน จากความช่างสังเกต ตั้งคำถาม และหาคำตอบ

การเข้าถึงมโนธรรมทั้งสองลักษณะ เกิดขึ้นได้จากศักยภาพในการแยกแยะของมนุษย์ สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดีได้ ซึ่งต้องอาศัยการรับรู้ในช่วงอดีตที่ผ่านมา ดังนั้น มโนธรรมจึงเกี่ยวข้องกับประสบการณ์และการแยกแยะผิดชอบชั่วดี

3. ความงาม อาศัยการรับรู้จากประสบการณ์ตรง 5 สัมผัส แต่เข้าถึงได้มากกว่า 5 สัมผัส ใช้จิตใจในการมองเห็น (ความรู้สึกนึกคิด) จิตใจ คือ สมอของมนุษย์ อารมณ์ความรู้สึกเกิดขึ้นที่สมอ หากกล่าวถึงความงาม ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับความเป็นศิลปะ สุนทรียศาสตร์ และหลักธรรมะ โดยมีจุดร่วมของธรรมชาติอยู่เบื้องหลัง ธรรมชาติ คือ ธรรมชาติของมนุษย์ชาติ มีผลกระทบต่อความรู้สึกของมนุษย์ เป็นปัจจัยที่หล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิต

ชีวิตบนโลกใบนี้ และเป็นที่พิศพิงหลบภัย หากสังเกตธรรมชาติ ด้วยสัมผัสทั้ง 5 เช่น สังเกตรับรู้ด้วยตา จะเห็นความสัมพันธ์ของการเชื่อมโยงในระบบนิเวศน์ ที่ทุกชีวิตและทุกๆ สิ่งต้องพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน เป็นต้น และหากเปิดรับโดยใช้จิตใจมอง จะรับรู้ได้ถึงความงามเบื้องหลังของทุกสรรพสิ่งที่ขัดแย้งและเกื้อกูลกัน ความงามดังกล่าว ไม่ใช่เฉพาะความงามที่เกิดขึ้นภายนอก แต่ลึกซึ้งเข้าถึงสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใน ความลึกซึ้งของสิ่งที่มองไม่เห็นในทันที อาจสร้างความประหลาดใจ หรือคำถามให้กับมนุษย์ได้มากมาย จนเกิดเป็นความรู้สึก เช่น ประทับใจ เป็นต้น การสังเกตด้วยสัมผัสและใช้จิตใจรับรู้ จะทำให้เกิดประสบการณ์จากหลายๆ ด้าน เมื่อมนุษย์สามารถมองเห็นได้จากหลายมุม ที่มากกว่าแค่ตาเห็น จิตใจของเขาจะไม่คับแคบ การเห็นด้วยสัมผัสทั้ง 5 และการเห็นด้วยจิตใจทั้งสองลักษณะ มาจากศักยภาพทางสมองของมนุษย์

ความงามของศิลปะมีอยู่ในมนุษย์ ไม่มีพรหมแดนของความเป็นรัฐชาติ หรือการตีกรอบเจาะจงของดวงจิตภายในมนุษย์ ไม่มีความสมบูรณ์แบบหรือความเป็นที่สุด หรือการผูกโซตรวนไว้กับพันธนาการจากพิธีกรรม ความเป็นไปของสังคมส่งผลต่อตัวศิลปิน แต่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพของผลงาน ศิลปะ สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาของศิลปะที่ว่าด้วยความงาม เกิดขึ้นจากการรับรู้ทางผัสสะของแต่ละบุคคล เกี่ยวเนื่องจากความรักและความรู้สึก ไม่ได้เกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์ เงินทองหรือปรารถนาผลกำไร ไม่ใช่ปริมาณ เพราะปัจจัยเช่นนี้ จะคุกคามความเป็นศิลปะและความงามทางสุนทรียะ ทั้งความคาดหวังรางวัล ชื่อเสียง และเงินทอง ย่อมบดบังและปิดกั้นความงามดังกล่าว ความงามทางศิลปะคือเรื่องของชีวิต เป็นสิ่งที่สามารถนำพามนุษย์ออกมาจากพันธนาการ จากโลกหนึ่งไปสู่อีกโลกหนึ่ง จากโลกที่ก้าวร้าวรุนแรง จากโลกที่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ มาสู่โลกแห่งความงามที่มาจากจิตใจภายในมนุษย์ทุกคน

การรับรู้ทางความงามภายใน ส่งผลต่อการถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรม การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของงานศิลปะ จึงมาจากความสามารถในการรับรู้และจดจำ สะท้อนให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ที่ผ่านประสบการณ์ตรงในแต่ละบุคคล ความงามทางศิลปะจึงสัมพันธ์กับความงามของการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล ตามสภาวะทางธรรมชาติในตัวมนุษย์ คุณค่าของความงามที่มาจากความหลากหลาย อิสระทางความรู้สึกนึกคิดที่ไม่มีติดบอด และมีความประณีตประณีต ไม่ขัดขวางกีดกัน ไม่รุนแรงก้าวร้าวและทำลาย เป็นสิ่งสากลที่มนุษย์สามารถเข้าใจได้ รับรู้ถึงคุณค่าทางประสบการณ์สุนทรียะที่ไร้กาลเวลา พลังของคุณค่าทางความงามที่จะทำให้ความงามซาบซึ้งและอ้อมเอมเกี่ยวเนื่องกับความรัก ซึ่งเป็นแรงขับที่เกิดขึ้นภายใน จากสภาวะทางธรรมชาติที่มาจากความจริงใจ ไม่ได้มาจากการบังคับ โกหกเสแสร้ง หรือจากการเรียกร้องของผู้อื่น

หากมนุษย์มีอิสระทางความรู้สึกนึกคิดที่ตีงาย ย่อมนำไปสู่การดำรงชีพร่วมกันในสังคมที่สงบสุขและดีงาม ความงามเป็นเรื่องของคุณค่า ดังนั้น ความงามและคุณค่าจากภายในตัวมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องนำไปพิจารณาเป็นแนวทางหลัก ในการคิดและกำหนดทิศทางจรรยาบรรณให้กับกลุ่ม บริษัท องค์กร ปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม มาจากมนุษย์ขาดการใส่ใจต่อปรัชญาความงามทางศิลปะ ที่เรียกว่า สุนทรียศาสตร์ หลายคนรับรู้ได้จากความงามภายนอกจากวัตถุเพียงเท่านั้น จำกัดว่าความงามให้มีทิศทางเดียว มีความ

สมบูรณ์แบบเป็นที่สุด จึงเป็นการจำกัดอิสระทางความคิดและการกระทำสู่กระแสที่สร้างความตายนั่น ขาดการพิจารณาถึงความจริงที่มนุษย์แต่ละคนมีความแตกต่างหลากหลายทางความรู้สึกนึกคิด มีอิสระ มีชีวิตชีวา และมีความรัก ซึ่งสิ่งสำคัญคือ คุณสมบัตินี้ภายในไม่ใช่จากมูลค่าภายนอก

4. มนุษยธรรม มนุษย์เรียนรู้หรือรับรู้แต่ด้านใดด้านหนึ่ง ย่อมจะทำให้พิจารณาตัดสินจากมุมมองนั้น การรับรู้จะนำไปสู่ความเชื่อ หากรับรู้มุมใดมุมหนึ่งมุมเดียว จะทำให้บกพร่องไม่ครอบคลุม เช่น การเรียนรู้แต่เพียงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย ตกแต่งประดับภายนอกหรูหราฟุ้งเฟ้อ จากความร่ำรวย อาจไม่เข้าใจถึงความรู้สึกและคุณค่าของผู้อื่น คุณค่าที่มาจากความอดทนและพยายาม ซึ่งเป็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์ในอีกด้านหนึ่ง การเรียนรู้ข้ามสายงานที่หลากหลาย และการเผชิญประสบการณ์ในการใช้ชีวิตที่มากกว่าหนึ่งด้าน ย่อมเปิดโลกทัศน์และประสบการณ์ใหม่ๆ ให้การเรียนรู้กว้าง และลึกซึ้งยิ่งขึ้น การแก้ปัญหาสังคมจึงต้องอาศัยการเปิดใจกว้าง รับมุมมองและรับรู้ด้านอื่นด้วย เพื่อให้มนุษย์ได้มองความเป็นไปของโลกรอบตัว สังคมและมนุษย์ ได้อย่างเข้าใจ การเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้ จะสามารถนำไปสู่การรับรู้ทางมนุษยธรรมได้

มนุษยธรรม คือ การพิจารณาจุดร่วมขององค์ประกอบหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม มนุษย์ การที่มนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันย่อมเกิดปัญหา ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากความ หลักมนุษยธรรม คือ หลักที่พิจารณาถึงการแก้ปัญหาภายในตัวมนุษย์ เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ด้วยภราดรภาพ โดยหลักมนุษยธรรม ได้เป็นองค์ประกอบของหลักปฏิบัติทางศีลธรรม สนธิสัญญาระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชน และกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น มนุษยธรรม คือ สภาวะของความ เป็นมนุษย์ด้วยธรรม เป็นสภาวะที่มีน้ำหนักเข้มข้นของการมุ่งเน้นพิจารณาไปที่ผู้อื่น หรือใส่ใจผู้อื่น เช่น ความเมตตาอาทร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นต้น มนุษยธรรมเป็นการพัฒนาจิตใจให้มนุษย์รับรู้ เข้าใจถึงความเป็นธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ และธรรมชาติของมนุษย์ด้วยธรรม และส่งผลต่อการกระทำต่อผู้อื่น ไม่ใช่เรื่องของตัวเอง “ตัวกูของกู” ซึ่งจะนำไปสู่ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ และมุ่งกอบโกยจากผู้อื่น มนุษย์สามารถเข้าถึงมนุษยธรรมได้ด้วยสติปัญญา เช่น ความเข้าใจความรู้สึก และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเอง ผู้อื่นและสังคม อันเนื่องมาจากการเบียดเบียนผู้อื่น ทำร้ายทำลายชีวิตหรือการโกหก เป็นต้น

การรับผิดชอบต่อผู้อื่นจากผลของการกระทำ คือ องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในความมีมนุษยธรรม ปัญหามากมายในสังคมเกิดขึ้นจากความแบ่งแยกของมนุษย์ ซึ่งเห็นได้จากการกระทำมากมายที่เกิดขึ้นจากความเห็นแก่ตัว ความเห็นแก่พวกพ้อง และความไม่รับผิดชอบต่อผลกระทบของการกระทำ สังคมปัจจุบันเผชิญปัญหาจากการแบ่งแยกมากมาย ยิ่งมนุษย์ใช้เวลากับการมุ่งแสวงหาผลกำไรหรือวัตถุภายนอก ให้กับตนเองมากขึ้น ความใส่ใจในความเป็นมนุษย์ หรือผู้อื่นก็ลดน้อยลง การหลอมรวมกันด้วยการคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ร่วมกัน ใส่ใจต่อผู้อื่นด้วยความเมตตาอาทรต่อกัน และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยการให้โดยไม่หวังผลกำไรตอบแทน คือ หลักมนุษยธรรมที่สามารถนำไปสู่ภราดรภาพได้

หลายปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ ผู้ใช้กฎหมายที่มีบทบาทหรืออำนาจในมือ หากคำนึงถึงแต่ผล

ประโยชน์ของพวกพ้องหรือตนเอง ย่อมส่งผลเสียระยะยาว เพราะเขาลืมมองความสัมพันธ์ที่ว่า เขากับประชาชน ความ ผาสกของประชาชนที่ยั่งยืนไม่สัมพันธ์กับผลประโยชน์ของคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากเจ้าหน้าที่ ผู้ใช้ กฎหมายมองข้าม เพิกเฉยต่อความผาสกของประชาชน จะนำไปสู่การแบ่งแยกให้สภาวะความเป็นมนุษย์ไกลห่างออกจากกัน ปัญหาสังคมมากมายจะเกิดขึ้น มนุษย์มุ่งหน้าสู่วิถีทางที่คับแคบลง แบ่งแยก และปิดกั้นในสิ่งที่ไม่ใช่ผลประโยชน์ของตน กัมหนากัมตา ตัวใครตัวมัน หากเปิดรับและเติมเต็ม มนุษยธรรมเข้าไป จะทำให้เห็นถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นได้ดี ความสมบูรณ์ทาง นามธรรมที่ยั่งยืน คือ ความสุขอันเกิดจากอารมณ์ความรู้สึก ของทุกฝ่ายที่เชื่อมโยงถึงกัน โดยปราศจากการแบ่งแยกสภาวะ ความเป็นมนุษย์ จนกลายเป็นภาพรวมที่ส่งผลดีต่อสังคมส่วน รวมระยะยาว

5. มูลค่าของเงิน ความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์มีความสำคัญ หรือที่หลายคนเรียกว่า จิตใจ หากไปจับหรือยึดติดที่ใด ก็จะคิดและกระทำอย่างนั้น หรือมุ่งสู่สิ่งนั้น เช่น หากยึดติดปริมาณเงิน เขาจะมองโลกรอบตัวและตัดสินจากมุมมองของเขาที่ยึดติดอยู่กับเงินและปริมาณ สิ่งนี้จะบดบังความรู้สึกนึกคิดในมุมอื่นๆ อีกหลายด้าน ทำให้มนุษย์คับแคบลง เมื่อมนุษย์มีความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ จากสองคนหรือมากกว่านั้นมารวมกัน พวกเขาจะมุ่งสู่การแสวงปริมาณเงินด้วยกัน และสิ่งเดียวกันนี้จะสร้างปัญหภายในจิตใจให้กับพวกเขา เมื่อมนุษย์แต่ละคนใส่ใจดูแลผลประโยชน์ภายนอกจากเงินและการ บริโภควัตถุเป็นหลัก พวกเขาได้บ่มเพาะให้จิตใจเติบโตไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลง ไม่มั่นคง ส่งผลกระทบต่อภายในจิตใจของเขาโดยตรง และยังสะท้อนให้เห็นจากการคิดและตัดสินใจในการกระทำ ที่สร้างปัญหาผลกระทบกับผู้อื่น สังคมส่วนรวม หรือสิ่งแวดล้อม ด้วยสังคมกระแสหลักที่เร่งรีบ เน้นปริมาณให้ความสำคัญกับกระแส เน้นการสร้างรายได้ไปพร้อมกับการบริโภคนิยมปริมาณมาก ย่อมเป็นการผลักดันให้มนุษย์สร้างอัตตาตัวตน เพื่อการอยู่รอดและแข่งขัน ความรู้สึกนึกคิดที่ว่าวุ่น กระวนกระวาย จึงเกิดขึ้นจากความผันผวนเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง และสิ่งนี้คือกระบวนการที่นำไปสู่ความทุกข์และปัญหาของมนุษย์ต่อมนุษย์ และมนุษย์กับสังคม เงินไม่ใช่สิ่งผิด หากมนุษย์ในสังคมรู้จักหา วิธีใช้ และวิธีเก็บ จำกัด ปริมาณเข้าและออก สร้างสมดุล ด้วยคำถามที่ว่า อย่างไรและเพื่ออะไร

หลายครั้งที่เกิดปัญหาความขัดแย้งหรือความ ผิดพลาด มนุษย์โทษเงินว่าเป็นสิ่งที่ผิด ไม่ดี แต่จริงๆ แล้ว หากจะพิจารณาว่ากรณีใดที่เกี่ยวข้องกับเงินผิดหรือไม่ผิด ดี หรือชั่ว เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม สามารถพิจารณาได้จาก 3 ลักษณะในตัวมนุษย์ คือ วิธีการหาเงิน วิธีการเก็บ และวิธีการ ใช้ เมื่อมนุษย์ยึดติดกับเงิน เขาอาจบกพร่องหรือไม่ใส่ใจต่อผู้อื่นและส่วนรวมได้โดยง่าย ซึ่งมาจากการมองข้ามความเป็นมนุษย์ การยึดติดกับเงินทำให้กรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ แคบลง เมื่อช่องทางของความเป็นไปได้ สำหรับอิสระทางความคิด ถูกจำกัดด้วยเงินทุนหรือสถิติของยอดจำหน่าย ผู้สร้างสรรค์ ข้างฝีมือ นักประดิษฐ์ นักวิทยาศาสตร์ นักออกแบบ และศิลปิน จึงกลายเป็นแรงงานตอบสนองระบบนายทุน เพราะแรงขับ เคลื่อนที่ต้องอัดฉีดด้วยเงิน หลายคนเร่งสร้างชื่อ สร้างเงิน ผลัก ค่าครองชีพในสังคมให้สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ค่าตัวกับ ประสิทธิภาพสวนทางกัน สังคมที่มีแต่การตอรองทางธุรกิจ เร่ง

รีบเพื่อเงิน ทำให้มนุษย์ติดอยู่กับพันธนาการทางความคิด และ ความรู้สึกที่มีต่อปริมาณเงิน มนุษย์กลายเป็นทาสและถูก รุกราน ความเป็นมนุษย์ถดถอยลง เงินสำคัญกว่าการเก็บเกี่ยว ช่วงเวลาแห่งประสบการณ์ เงินสำคัญกว่าความเป็นส่วนตัว เจ็บป่วย เงินสำคัญกว่าความสุขที่ได้จากการกระทำ เงินสำคัญกว่าชีวิต เงินสำคัญกว่าความจริง เงินสำคัญกว่ามิตรภาพความ จริงใจ หรือเงินสำคัญมากกว่าความรัก

สังคมมีส่วนผลักดันให้มนุษย์ติดกับดักอยู่ใน วงจรของการมุ่งแสวงหารายได้อย่างเอาเป็นเอาตาย เงินได้ถูก ใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเพื่อบริหารจัดการที่ดินคง ซึ่งเป็นการ มองข้ามความเป็นมนุษย์ การดำเนินชีวิตดังกล่าว จึงบกพร่อง เรื่องการรับรู้ถึงความงาม เป็นการดำเนินชีวิตจากการยึดติดสิ่ง ภายนอก และพยายามเติมเต็มให้กับความรู้สึกภายใน ซึ่งเป็น ไปไม่ได้ เพราะความรู้สึกนึกคิดมีความเป็นนามธรรมสูง กิน พื้นที่ที่ไม่จำกัดขอบเขต ดังนั้น ปัญหาในสังคมจากการกอบ โภก เห็นแก่ตัว จึงมีอยู่มากมาย ในทางกลับกัน มนุษย์ควรยึด ติดกับคุณค่าภายในจิตใจที่เป็นความรู้สึกนามธรรมที่ไม่ต้อง พยายามไปจำกัดขอบเขตของมันด้วยการยึดติดอยู่กับมูลค่า ของเงิน มองถึงส่วนรวมในมุมที่กว้างขึ้น มองถึงความ สร้างสรรค์ดีงาม และปฏิบัติกระทำออกมาให้เกิดผลจริงได้ร่วม กัน

เงินเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่มันไม่ใช่ สิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาจิตใจของมนุษย์และการดำรง ชีวิต มนุษย์กำลังพยายามทำให้เงินเป็นสิ่งที่อยู่เหนือปัจจัย 4 ด้วยการเพิ่มความสำคัญในการดำรงชีพด้วยเงิน จนแยกแยะ ไม่ออก ระหว่างสิ่งสำคัญและสิ่งจำเป็น หรือการดำรงชีพและการดำรงชีวิต จนกลายมาสู่การดำรงชีพด้วยเงิน ขาดไม่ได้ ใน การดำรงชีวิตในอดีต ปัจจัย 4 พิจารณาถึงความสัมพันธ์ต่อกัน โดยไม่มีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลครอบงำเหนือค่ากว่าปัจจัยอื่น แต่ ทั้ง 4 ปัจจัย ต่างเกื้อหนุนการดำรงชีวิตให้กับมนุษย์ในหน้าที่ที่ เฉพาะเจาะจง แตกต่างกันไป ไม่ก้าวก่ายต่อกัน ปัจจัย 4 ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และอาหาร ล้วนมีจุดร่วม เพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ทั้งสิ้น ความฟุ่มเฟือยและการกอบ โภกไม่ใช่ความจำเป็นในการดำรงชีพ แต่สิ่งเหล่านี้คือความ สำคัญในการดำรงชีพ ดังนั้น เงินควรเป็นเพียงองค์ประกอบ ย่อยในการคิดและกระทำของมนุษย์ 3 ลักษณะที่ถูกต้องดีงาม และสร้างสรรค์ หาดูอย่างไร เก็บอย่างไร และใช้อย่างไร

6. ธรรมชาติ คือจุดร่วมของสิ่งมีชีวิตบนโลกใบ นี้ โดยไม่แบ่งแยก คือความสัมพันธ์กลมกลืนที่นำไปสู่การดำรง อยู่ของสิ่งมีชีวิต ทุกสิ่งทุกอย่างต่อการดำรงอยู่ของชีวิต แก่กัน และกัน จากการสร้างความสมดุล ถึงแม้ความสมดุลเกิดจาก ขาวและดำ ทำลายและสร้างสรรค์ กำเนิดและดับสูญ แต่ยิ่ง ความโหดร้ายทารุณมากขึ้นเท่าไร มนุษย์ก็จะยิ่งแบ่งแยกและ ไกลห่างจากสภาวะทางธรรมชาติมากขึ้นเท่านั้น เพราะขาด ความสมดุล ความสมดุลทางธรรมชาติไม่ได้บอกได้ด้วย สัญลักษณ์ตัวเลขที่บ่งบอกปริมาณที่เท่ากันอย่างที่สุด แต่เป็น ความสมดุลจากความรู้สึก ที่ความดีงามต้องมากกว่าความชั่วร้าย ความสงบย่อมมากกว่าความรุนแรง วันฟ้าใสย่อมต้อง มากกว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือความปกติต้องมากกว่า ความผิดปกติ

มนุษย์เรียนรู้และเทียบเคียงจากหลักทาง ธรรมชาติมากมาย จากความลึกลับมาสู่การค้นพบ เมื่อค้นพบก็ นำมาสู่การกอบโกยจากธรรมชาติ ด้วยระบบที่มนุษย์สร้างขึ้น เพียงเพื่อตัวเอง จนปัจจุบันส่งผลกระทบมากมายในสังคมโลก

การมุ่งแสวงหา กอบโกยเพื่อตนเองจนหลงลืมว่ามนุษย์เป็นผลผลิตจากธรรมชาติ ปัญหามากมายเกิดจากการขาดสมดุลทางความคิดและการกระทำ เมื่อครั้งหนึ่งมนุษย์เชื่อมั่นแต่สัญลักษณ์ตัวเลข ที่บ่งบอกปริมาณของมูลค่าจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จนโน้มนำมุ่งสู่การกอบโกยจากวัตถุภายนอก จนลืมใส่ใจความจริงเบื้องต้น ที่มีคุณค่าซ่อนอยู่ภายในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน ว่าพวกเขาสามารถสร้างความผาสุกร่วมกันได้จริงจากจุดเริ่มของคุณค่าภายใน ความเป็นธรรมชาติ คือ ความงามทางธรรมชาติ คือ ความงามที่เกิดจากความธรรมดาที่มีมาจากการคุณค่าและความเป็นนิรันดร์ ไม่ใช่ของปลอมหรือการเสริมสร้างให้เกิดขึ้น แต่มาจากจิตอิสระที่ดำรงอยู่ในทุกสรรพสิ่ง ไม่มีธรรมชาติที่ไม่มีสิ่งมีชีวิต

ระบบธุรกิจอุตสาหกรรมจำนวนมากในอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้สร้างผลกระทบมากมาย ทำร้ายทำลายสิ่งมีชีวิตสายพันธุ์จำนวนมาก รวมถึงการทำร้ายทำลายชีวิตมนุษย์ด้วยกันเอง เป็นไปเพื่อการบริโภคนิยม ซึ่งมาจากการให้ค่าทางมูลค่าวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มุ่งเข้าสู่การยึดติดกับภาพลักษณ์ภายนอกที่นำมาซึ่งชื่อเสียงที่ฉาบฉวย และเพื่อหน้าตาในสังคมโดยแรงผลักดันดังกล่าว มาจากกระบวนการทางธุรกิจอุตสาหกรรมและความมุ่งหวังในผลประโยชน์ จากการสร้างกำไรให้กับตนเองหรือกลุ่ม พวกพ้องของตนเท่านั้น อุตสาหกรรมบริโภคจำนวนมากเกิดขึ้นเพื่อหล่อเลี้ยงความอยากของผู้บริโภค และผู้บริโภคที่ไม่รอบคอบถี่ถ้วน นึกถึงแต่ตนเอง ก็มีส่วนร่วมในการผลักดันธุรกิจอุตสาหกรรมดังกล่าวให้เติบโตขยายตัวมากขึ้น ปริมาณการผลิตที่ทำลายธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตจำนวนมากเพิ่มขึ้น และทำลายความยั่งยืนไปพร้อมกัน กระบวนการทางธุรกิจที่เป็นไปในลักษณะของการขยายตัว ครอบครองพื้นที่ และครอบงำความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ล้วนมาจากความผิดปกติทางความรู้สึกนึกคิด เพราะไม่ใช่ความสมดุลและความธรรมดา แต่เป็นไปเพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ค่าจิตพิทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถบอกได้ถึงความสุขของมนุษย์ และความสมดุลในสังคมที่ยั่งยืนได้ แต่เป็นการสร้างความแตกแยก หรือสร้างฝืนร่วมกันที่ไม่สามารถเกิดความสุขสมดุลที่ยั่งยืนให้กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้แท้จริง และผลักดันให้มนุษย์ก้าวเข้าสู่การดิ้นรนปากกัดตีนถีบมากขึ้น เพื่อความสุขของการสร้างกำไรของใครคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

ทรัพยากรธรรมชาติเป็นของมนุษย์ร่วมกัน ในการใช้เพื่อดำรงชีพของคนในท้องถิ่น ความสมดุลในธรรมชาติได้เสื่อมถอยลง เพราะทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากมายมหาศาล ถูกรุกรานเป็นอย่างมากจากธุรกิจอุตสาหกรรมของคนในชาติเดียวกัน หรือจากธุรกิจอุตสาหกรรมข้ามชาติ ทรัพยากรท้องถิ่นถูกนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มหนึ่งที่แสวงหาผลกำไร และสร้างผลกระทบทั้งมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในท้องถิ่น จนถึงสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง เมื่อพื้นที่หนึ่งถูกทำลาย ย่อมส่งผลกระทบต่ออีกพื้นที่หนึ่ง ในลักษณะลูกโซ่ เพราะระบบนิเวศทางธรรมชาติ คือ ระบบของความสัมพันธ์จากหน่วยย่อยที่หลากหลายเกี่ยวเนื่องต่อกันไปสู่องค์รวม

ธรรมชาติคือสิ่งที่เห็นได้ทางกายภาพและสิ่งที่มองไม่เห็นแต่รับรู้ได้ เช่น อารมณ์ความรู้สึกของสิ่งมีชีวิตและมนุษย์ ธรรมชาติให้ความเจ็บไข้ได้ป่วยเพื่อทำให้กายภาพร่างกายอ่อนแอลง เช่นเดียวกับจิตใจ เมื่อยามเจ็บป่วย

ธรรมชาติเป็นครูให้สัจธรรมต่อมนุษย์ ในโลกที่โกลาหลวุ่นวายมนุษย์ล้วนสร้างภาพของความแข็งแรงให้กับตนเองและกลุ่มของตนมากมาย เช่น การชมเชยรังแก เช่นฆ่า ซึ่งดีซึ่งได้ หรือกอบโกย การปรับความสมดุลของธรรมชาติ คือ การปรับสภาวะอารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงก้าวร้าว อันมาจากการนึกถึงแต่ตนเอง ให้สมดุลได้ด้วยความรู้สึกถึงน้ำตา น้ำตาที่เกิดขึ้นด้วยความแท้จริงจึงเป็นสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้กับมนุษย์ ในสำนึกร่วมกัน น้ำตาที่แท้จริงจึงสามารถขัดเกลารูสึกที่หยาบกระด้างให้จิตใจเกิดความสมดุลขึ้นได้ น้ำตาที่เป็นบทเรียนอันมีค่าของมนุษย์ คือ น้ำตาจากการสูญเสีย หรือพลัดพรากบุคคลที่ผูกพันอันเป็นที่รัก หรือน้ำตาสำนึกจากบทเรียนสุดท้ายของชีวิต

เวลาเดินหน้าไม่เคยหยุดหรือถอยหลัง การเสื่อมของสภาพร่างกายจึงเป็นธรรมชาติของสิ่งมีชีวิต การมุ่งหน้าประกอบอาชีพของมนุษย์ในสังคมอย่างหักโหมเพื่อเงิน แลกร่างกายกับเงิน แลกความรู้สึกกับเงิน จึงเปรียบได้กับการขายความเป็นมนุษย์ ร่างกายและความรู้สึกที่ขึ้นอยู่กับเงินจึงขัดแย้งกับกาลเวลาที่เดินหน้าไม่หยุด

ธรรมชาติให้กำเนิดชายและหญิงซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยมีจุดร่วมของอารมณ์ความรู้สึกที่นำไปสู่ความรัก ธรรมชาติให้ความสามารถกับผู้หญิง ซึ่งมนุษย์เพศชายไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ เพศหญิงมีความสำคัญเพราะเป็นเพศแม่ที่ให้กำเนิดชีวิตโดยธรรมชาติ สตรีเข้าถึงการตระหนักรู้ในคุณค่าของชีวิตได้ดี เพราะประสบการณ์ตรงจากการอุ้มครรภ์ ให้กำเนิดหรือการสูญเสียที่เกิดขึ้นก็ตาม ธรรมชาติได้ให้วัยเด็กกับทุกคน วัยเด็กเป็นช่วงวัยที่เรียนรู้ สดใส ร่าเริง และบริสุทธิ์ไร้เดียงสา ซึ่งเป็นความปกติธรรมดาที่ธรรมชาติสรรสร้างให้แก่มนุษย์ ยิ่งมนุษย์ห่างไกลจากธรรมชาติ ก็ยิ่งห่างไกลจากการเรียนรู้จากธรรมชาติ ห่างไกลจากความสดใสร่าเริง หรือแม้แต่ห่างไกลจากความปกติ

การใกล้ชิดกับธรรมชาติ สามารถนำไปสู่ความสงบสุขได้ เพราะธรรมชาติและ การดำรงชีวิตแบบธรรมดาคือสิ่งคู่กัน เมื่อเกิดความทุกข์ มนุษย์จะหาสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อสร้างความสมดุล และสิ่งยึดเหนี่ยวที่มั่นคงยั่งยืน คือ สิ่งยึดเหนี่ยวที่อยู่ในธรรมชาติ ธรรมชาติที่มีความลึกซึ้งงดงามอันเป็นนิรันดร์ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและความเชื่อของมนุษย์มากมายเสมอมา ความสงบ คือ ช่วงแห่งการละทิ้งจากการยึดติดได้ดี เพราะในช่วงเวลาที่สงบจะทำให้เกิดการหยุดพัก คิดไตร่ตรอง ซึ่งปัจจัยดังกล่าว มาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดสติและสมาธิ ซึ่งนำไปสู่ปัญญา

ความปิติสุขเกิดขึ้นได้จากความรักที่เรียบง่าย ธรรมดา ภายใต้บริบททางธรรมชาติแวดล้อม ที่เรียบง่ายและงดงาม รักเป็นภาษากลาง ความรู้สึกถึงความงามเป็นผลผลิตทางธรรมชาติที่สร้างความสมดุลให้กับสิ่งมีชีวิต ที่เรียกว่า มนุษย์ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การก่อสร้างสังคมเมืองเป็นไปพร้อมกับการทำลายสภาพทางธรรมชาติที่เคยมีอยู่ก่อนในอดีต ความสงบงดงามและความรักที่เรียบง่าย จึงอาจกลายเป็นเพียงภาพอดีตในความทรงจำ

ข้อเสนอแนะ

1. วิถีทางวัฒนธรรมสีเขียวเพื่อความยั่งยืนสามารถริเริ่ม ปลูกฝัง หรือพัฒนาได้จากหลายระดับ ไปพร้อมๆกัน ครอบครัว สมาชิกในชุมชน สังคม หน่วยงานต่างๆ องค์กร

บริษัทธุรกิจ สมาคม การเมืองภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการริเริ่มจากตนเอง

2. ผู้สร้างสรรค์สื่อสามารถนำวิถีทางวัฒนธรรมสีเขียว หรือกระบวนการทางภาพยนตร์สารคดีไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ให้เกิดผล ต่อการปลูกฝังค่านิยมที่นำไปสู่คุณค่าต่อตนเองและส่วนรวม

3. เนื้อหาสาระจากงานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปศึกษา และใช้ร่วมกับการสอนในชั้นเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

4. วิถีทางวัฒนธรรมสีเขียวสามารถนำไปใช้กับการดำรงชีพและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ เพื่อความร่มเย็นสงบสุข อย่างยั่งยืนเพื่อคนรุ่นหลัง ในสังคมโลกใบนี้

เอกสารอ้างอิง

- เจมส์ ฟูลเชอร์. (2557). **ทุนนิยม**. แปลจาก Capitalism : A Very Short Introduction. โดย ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเพ่นเวิลด์ส.
- ถนอม ชากักดี. (2558 มกราคม-มิถุนายน). การสถาปนาพื้นที่ทางศิลปะ ในบริบทของชุมชนเมือง กรณีศึกษา การเปลี่ยนผ่านจากโรงงานสู่พื้นที่ทางศิลปะ 798 กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 (ฉบับที่2): หน้า 17. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/48077>
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2558). **ปฏิวัติบริโภค จากสิ่งฟุ่มเฟือยมาสู่สิ่งจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- ราจีฟ เมโทรตรา. (2548). **จิตแห่งกูรู**. แปลจาก The Mind of Guru. โดย ทาคินี และ ลัดดา วิวัฒน์สุระเวช. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศาสตราจารย์ สัมภาษณ์วันที่ 13 ธันวาคม 2556.
- Wikipedia. (2011). **เศรษฐกิจพอเพียง**. Retrieved September 11, 2012, from <http://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง/>

Reference

- James Fulcher. (2014). **Capitalism: A Very Short Introduction**. Pakorn Lerdsateanchai (trans). Bangkok: OpenWords.
- Rajiv Mehrotra. (2005). **The Mind of Guru**. Takinee and Ladda Wiwatsurawech (trans). Bangkok: Siam Publishing
- Thanes Wongyannava. (2015). **Pa Ti Wat Bor Li Pok Jak Sing Foom Fuei Ma Soo Sing Jum Pen**. 2nd Ed. Bangkok: Siam Parithas Publishing.
- Thanom Chapakdee. (2015 January-June). **The Establishment of Art Space with in Urban Community Context, Case study of 798 Art Space, Beijing, People's Republic of China**. Institute of Culture

- and Arts Journal. 16 (1): Page 17. Retrieved on December 4, 2016, from <http://www.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/48077>
- Wikipedia. (2011). **Set Ta Kit Por Peang**. Retrieved on September 11, 2012, from <http://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง/>
- Wiroon Tungcharoen. Professor. Interviewed on December 13, 2013.